Gemeente Geertruidenberg

Raadsvoorstel

Zaaknummer : 2022100496903

Aan	: Raad van Geertruidenberg
Raadsvergadering	: 10 november 2022
Agendanummer	:
Onderwerp	: Programma - Opgavebegroting 2023

Voorstel

Aan de raad voor te stellen:

1. Het opgenomen beleid in de opgavenbegroting 2023, het programmaplan met bijbehorend dekkingsplan, het overzicht van algemene dekkingsmiddelen en de paragrafen vast te stellen;
2. Het bedrag voor onvoorziene uitgaven voor de begroting 2023 vast te stellen op € 45.000;
3. de financiële begroting 2023 vast te stellen en daarmee:
   a. het overzicht van lasten en baten en de toelichting per opgave;
   b. de uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente, inclusief de toelichting daarop;
   c. de onderbouwing van de reserves en de voorzieningen voor de jaren 2023 tot en met 2026;
4. De voor 2023 per opgave opgenomen investeringskredieten beschikbaar te stellen;
5. In te stemmen met de in paragraaf A “lokale heffingen” voorgestelde tariefwijzigingen bij de gemeentelijke belastingen en heffingen;
6. In te stemmen met de (financiële) kaders voor de begrotingen van de verbonden partijen;
7. De voordelige begrotingssaldi van de jaren 2023 tot en met 2026, respectievelijk € 1.082.000, € 1.202.000, € 2.150.000 en € 272.000 vooralsnog toe te voegen aan de Vrije Algemene reserve.
8. De looptijd en werkingsduur van het meerjarenonderhoudsplan VGRP+ (Riolering) te verlengen tot en met 31-12-2023.

Inleiding

Hierbij bieden wij u de begroting 2023 en meerjarenramingen 2024 tot en met 2026 aan. Dit is de eerste begroting van het nieuwe college in deze raadsperiode.

In de laatste raadsvergadering voor het zomerreces heeft uw raad het coalitieakkoord 2022 - 2026 “Eén gemeenteraad voor drie kernen” besproken. Dat vormt de basis voor de periode die voor ons ligt. In verband met het verloop tot de benoeming van het nieuwe college en het aansluitende reces is het niet haalbaar geweest om al te komen tot een collegeakkoord met een financiële onderbouwing. Zoals in het coalitieakkoord reeds is aangekondigd, is deze begroting daarom in de basis zonder nieuw beleid opgesteld. De basis is de Turap 2022-2, alsmede de meicirculaire 2022 en de gegevens uit de septembercirculaire 2022 voor zover die gegevens daaruit ten tijde van de opstelling eenduidig konden worden opgemaakt.

De wereld staat op zijn kop. Naast coronacrisis hebben de effecten van de oorlog in Oekraïne veel invloed op ons dagelijks leven. Die oorlog zorgde dit jaar voor een enorme stroom van vluchtelingen. Geertruidenberg heeft hierin doortastend gehandeld door eerst opvang in de Schattelijn te organiseren en later in het Hoge Veer. Hierin is niet alleen vanuit de gemeentelijke organisatie veel tijd en energie gestoken; ook hebben wij veel hulp en ondersteuning ontvangen vanuit de samenleving.

In combinatie met de stijgende vraag naar huisvesting voor spoedzoekers, asielzoekers, vluchtelingen en statushouders is de opgave wonen een zeer urgente geworden die ook de komende jaren nadrukkelijk onze aandacht vraagt.

Al deze ontwikkelingen hebben financiële en sociale impact op onze inwoners en ondernemers. Wij sluiten onze ogen daar niet voor. De toekomst is onzeker en de hoge inflatie en enorm gestegen energietarieven en kosten voor levensonderhoud raken hen diep. Daarnaast zien wij grote opgaven op ons afkomen. Denk hierbij onder meer aan de vergrijzing, de krapte op de arbeidsmarkt, de stijgende kosten van bouwen en onderhoud en de verduurzaming. Hiermee zijn de komende jaren forse investeringen gemoeid. Dit alles bij elkaar vraagt om continue focus en behoedzaam afgewogen keuzes.

Uitwerking maatschappelijke opgaven
Inmiddels heeft het college een aanvang gemaakt met het uitwerken van het collegeprogramma. Naast onze wettelijke taken vormen de maatschappelijke opgaven waarvoor wij staan hiervoor de basis. Deze opgaven zijn benoemd in het coalitieakkoord. Gelet op de hierboven bedoelde ontwikkelingen zijn wij genoodzaakt om bij de uitwerking scherpe keuzes te maken. De onderbouwing van strategische doelstellingen met gewenste maatschappelijke effecten en concrete acties geeft ons focus en biedt houvast in de komende jaren. Dat is waar onze inwoners en ondernemers recht op hebben in deze onzekere tijden en dit vraagt van ons om dit proces zorgvuldig te doorlopen.

De inzichten en resultaten bespreken wij met uw raad om vervolgens het gehele collegeprogramma door te rekenen. Uiteindelijk zal dit resulteren in een begrotingswijziging die in januari 2023 aan uw raad zal worden voorgelegd. Hiermee benadrukken wij dat er voor de begrotingssaldi, zoals u die hierna kunt lezen, een nadere invulling komt in die begrotingswijziging.
Vooruitlopend daarop hebben we in deze begroting per opgave alvast kort de hoofdlijnen benoemd die nader worden uitgewerkt in maatschappelijke effecten en concrete acties.

Focus
Door het werken vanuit de maatschappelijke opgaven brengen we meer focus aan op de zaken die er toe doen voor onze inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden. Om deze manier van werken verder vorm te geven is het belangrijk om te investeren in de verbinding tussen uw raad, het college en de ambtelijke organisatie. Om de doelstellingen te behalen die het college en uw raad voor de komende jaren vastleggen is een goed functionerende ambtelijke organisatie van groot belang.
Mede door de toename van het aantal taken bij gemeenten zien we landelijk een stijging van het aantal medewerkers. Ook in onze directe omgeving zien we gemeenten investeren in capaciteit om de taken en ambities het hoofd te kunnen bieden. Hier gaat een concurrerende werking vanuit. Als kleine gemeente en gezien de huidige krapte op de arbeidsmarkt zullen wij de komende jaren op verschillende manieren moeten investeren in aantrekkelijk werkgeverschap; niet alleen met goede arbeidsvoorwaarden, maar bijvoorbeeld ook door te kijken naar onze huisvesting en beschikbare middelen en budgetten voor scholing en inhuur. Bij het collegeprogramma en de daarmee samenhangende begrotingswijziging komen we daarop terug.

Verloop begrotingssaldo 2023-2026
De meerjarenbegroting 2023-2026 is opgesteld na de Turap 2022-2 en bevat naast de gebruikelijke ontwikkelingen op het terrein van personeel, gerealiseerde en nieuwe investeringen, mutaties in gemeentelijke belastingen en heffingen, autonome, administratieve en overige budgetontwikkelingen, de berekening van de algemene uitkering 2023-2026.

In onderstaande tabel wordt op hoofdlijnen het financieel perspectief geschetst. Meer gedetailleerde informatie over de mutaties staan in de opgavebeschrijvingen en de paragrafen. (N=nadeel, V=voordeel)

(bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Begroting 2023-2026 na Turap 2022-2	**1.466 V**	**2.287 V**	**2.841 V**	**269 V**
Personele ontwikkelingen CAO	373 N	368 N	368 N	368 N
Gerealiseerde investeringen	136 N	173 N	166 N	73 V
Investeringsplan 2023 – 2026	191 N	330 N	220 N	423 N
Solvabiliteitsstorting	162 V	418 N	273 N	627 V
Algemene uitkering, Uitvoering jeugdwet	36 V	468 V	693 V	210 V
Algemene uitkering, Meicirculaire 2022	965 V	1.137 V	1.260 V	1.150 V
Gemeentelijke belastingen en heffingen	448 V	547 V	550 V	652 V
Onroerende zaak belastingen 3% beleidsruimte	210 V	210 V	210 V	210 V
Mutaties bestaand beleid	1.504 N	2.157 N	2.376 N	2.128 N
Saldo meerjarenbegroting 2023-2026	**1.082 V**	**1.202 V**	**2.150 V**	**272 V**

Uit deze tabel kunt u opmaken dat de meerjarenbegroting 2023-2026 sluit met positieve saldi. Hierbij moet opgemerkt worden dat er in de basis geen nieuw beleid is geraamd en de algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2022. De septembercirculaire 2022 is op het moment van opstellen van deze begroting al wel ontvangen, maar in de circulaire zitten rekenfouten. Deze rekenfouten zijn inmiddels door het ministerie ook erkend, maar een update met de juiste cijfers is nog niet gegeven.
De voorzichtige inschatting is dat de uitkering over de gehele linie hoger zal uitvallen, maar hoeveel valt op dit moment nog niet met zekerheid te zeggen. Verwacht wordt dat vóór de vaststelling van de begroting 2023-2026 door uw raad, de update is ontvangen en ambtelijk doorgerekend.

Vandaar dat het college er, vanwege de onzekerheden in de septembercirculaire, vooralsnog voor gekozen heeft om de ramingen van de algemene uitkering te baseren op de meicirculaire 2022, aangevuld met de inmiddels bekende mutaties als gevolg van de uitvoering van de Jeugdwet.

Bij de verwerking van de meicirculaire 2022 is in eerste aanleg een risicomarge van 20% van de toename aangehouden, zijnde ongeveer € 1 miljoen. Argument hierbij was dat de onverwacht hoge toename in de meicirculaire 2022 te rooskleurig zou kunnen zijn. Uit de septembercirculaire 2022 valt te concluderen dat het aanhouden van deze marge niet langer nodig is.

In de septembercirculaire 2022 is opgenomen dat het Rijk een deel van de uitvoering van de jeugdwet voor haar rekening gaat nemen. Hiertoe wordt de algemene uitkering vanaf 2024 met
€ 100 miljoen verlaagd, oplopend naar € 500 miljoen vanaf 2025. Voorgeschreven is dat de gemeente hiervoor zowel aan de lasten als de batenkant van de begroting een stelpost moet opnemen.

Vooralsnog is het financieel meerjarenperspectief zoals in bovenstaande tabel opgenomen. Wanneer de septembercirculaire 2022 definitief wordt, zullen we de positieve of negatieve effecten in de begrotingswijziging, die is voorzien voor de raad van januari 2023, voorleggen.

Omdat het effect van de septembercirculaire nog niet bekend is, is op voorhand een extra stijging van de OZB-inkomsten van 3% (afgerond € 210.000) opgenomen waarmee in de begroting extra ruimte ontstaat ten behoeve van nieuw beleid gebaseerd op het collegeprogramma. Wanneer en voor zover na doorrekening van de definitieve septembercirculaire 2022 blijkt dat daaruit een voordeel ontstaat, zal deze extra stijging komen te vervallen.

De begroting is structureel sluitend voor de periode 2023-2026

Het saldo van de primitieve begroting is te verdelen in:	2023	2024	2025	2026
Structureel	959.000 V	2.375.000 V	3.307.000 V	1.000 N
Incidenteel	123.000 V	1.173.000 N	1.157.000 N	273.000 V
	1.082.000 V	**1.202.000 V**	**2.150.000 V**	**272.000 V**

Wij streven ernaar om binnen de financiële mogelijkheden de incidentele lasten te dekken door structurele baten. Uit bovenstaande tabel kan worden opgemaakt dat de begroting 2023-2026 in meerjarenperspectief een ruime structurele dekking heeft.

Bestemming begrotingsaldi
Het college stelt voor om het positieve begrotingssaldo van 2023 tot en met 2026 toe te voegen aan de Vrije Algemene Reserve

Beoogd effect
Vaststelling van de programmabegroting 2023 door de raad en tijdige inzending (vóór 15 november 2022) aan onze toezichthouder, de Provincie Noord-Brabant

Argumenten
1.1 De begroting 2023 - 2026 sluit positief en is ook meerjarig sluitend.
Door het vaststellen van de begroting door de gemeenteraad wordt aan de geldende wetgeving voldaan en kan voor 15 november een goedgekeurde begroting door de raad naar de Provincie opgestuurd worden.

2.1 Vaststellen bedrag onvoorzien € 45.000
Voor onvoorziene uitgaven, uitgaven die voldoen aan de criteria Onvoorzien, Onuitstelbaar en Onvermijdbaar, een bedrag van € 45.000 te reserveren.

3.1 De financiële begroting 2023 vast te stellen en daarmee:
Met het vaststellen van begroting wordt ook het overzicht van lasten en baten en de toelichting per opgave vastgesteld. Tevens wordt een toelichting gegeven op de financiële positie van de gemeente en wordt er een onderbouwing van de reserves en de voorzieningen voor de jaren 2023 tot en met 2026 gegeven.

4.1 De voor 2023 per programma opgenomen investeringskredieten beschikbaar te stellen.
Met het vaststellen van deze kredieten wordt voldaan aan de BBV wetgeving en aan de rechtmatigheid. De gemeenteraad stelt daarmee het financiële kader vast. De feitelijke beschikbaarstelling van het krediet dient te geschieden d.m.v. een afzonderlijk collegebesluit wat later in het jaar genomen kan worden.

5.1 De tarieven van de gemeentelijke heffingen en belastingen worden jaarlijks vastgesteld.
Alle gemeentelijke heffingen, rechten en belastingen worden jaarlijks geactualiseerd. In paragraaf A van de begroting worden de tariefswijzigingen integraal toegelicht.

6.1 Verbonden partijen
In de begroting zijn van de vastgestelde begrotingen van de verbonden partijen de ramingen geactualiseerd.

7.1 Begroting-saldo's worden geëgaliseerd via de Vrije Algemene reserve
De overschotten in de begroting over de jaren 2023 tot en met 2026 worden toegevoegd aan de Vrije Algemene Reserve.

Met betrekking tot de omvang van de Vrije Algemene Reserve (VAR) is het noodzakelijk hierover een toelichting op te nemen. Enkele jaren geleden is afgesproken is om de solvabiliteitsratio op een voldoende niveau te brengen (tenminste 20%). Hiertoe is destijds een storting in de Vrije Algemene Reserve afgesproken van € 300.000 per jaar, in stappen oplopend naar € 900.000. In een enkel geval is de storting in de Vrije Algemene Reserve verlaagd omdat er dekking nodig bleek voor een structurele uitgave.

Mede door de ruim positieve begrotingssaldo's is in deze begroting de storting in de Vrije Algemene Reserve weer in overeenstemming gebracht met de destijds afgesproken gedachte, te weten "versterking van het eigen vermogen". In 2023 wordt € 300.000 gestort, in 2024 wordt dat € 900.000 evenals in 2025. In 2026 wordt de storting in de Vrije Algemene Reserve op nihil gezet. De reden hiervoor is tweeledig. Allereerst is met de voorgenomen stortingen in 2023 t/m 2025 een forse toename te zien van de ratio (ruim boven 20%) en ten tweede laat het begrotingssaldo in 2026 het niet toe om een groot bedrag op voorhand in de Var te storten.

De ruim positieve begrotingssaldo's maken het ook mogelijk om te anticiperen op de actualisaties van de meerjarige onderhoudsplannen van onder andere gebouwen en wegen. Voor 2024 en 2025 hebben wij budgetruimte gecreëerd van 2 x € 400.000 die kunnen worden ingezet als de actualisatie van de plannen dit noodzakelijk acht. Mochten deze gereserveerde bedragen niet noodzakelijk blijken te zijn vloeien deze ook automatisch naar de Vrije Algemene Reserve.

In de staat van reserves en voorzieningen treft u de meerjarige berekening van de omvang van de stortingen in de VAR aan.

Financiën – digitale begroting in Pepperflow
De begroting wordt net als andere jaren ook in pdf vorm aan de raad voorgelegd. Met de introductie van Pepperflow, het systeem waarin alle P&C producten stapsgewijs worden ontwikkeld en waarin ook de vormgeving en opmaakt plaatsvindt, bieden wij iedereen in onze gemeente de mogelijkheid om digitaal kennis te nemen van onder meer de begroting. Deze digitale versie kunt u vinden via op https://geertruidenberg.begrotingsapp.nl/.

Communicatie
Kernboodschap
Middels deze begroting willen wij iedereen in onze gemeente kennis laten nemen van de voornemens van het bestuur van de gemeente Geertruidenberg voor de periode van 2023 tot en met 2026.

Publicatie in publieksversie van de besluitenlijst
Middels deze begroting willen wij iedereen in onze gemeente kennis laten nemen van de voornemens van het bestuur van de gemeente Geertruidenberg voor de periode van 2023 tot en met 2026. Deze digitale versie kunt u vinden via op https://geertruidenberg.begrotingsapp.nl/.

Communicatiemiddelen
- Extern
    - www.geertruidenberg.nl
    - Weekblad De Langstraat, inwoners zullen via een samenvatting, BIO (begroting in 1 oogopslag) worden geïnformeerd.
    - Facebook
    - Twitter
    - Instagram
    - Persbericht
    - Persgesprek
    - Anders….

- Intern

- VIA, de link naar de begroting zal ook op VIA worden gezet

Bijlagen

1. Begroting 2023 – 2026

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij vaststelling aan.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,

de secretaris,	de burgemeester,
R.C.J. Nagtzaam	M. Witte

De raad van de gemeente Geertruidenberg;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Geertruidenberg.

Gelet op:

Besluit:

1. Het opgenomen beleid in de opgavenbegroting 2023, het programmaplan met bijbehorend dekkingsplan, het overzicht van algemene dekkingsmiddelen en de paragrafen vast te stellen;
2. Het bedrag voor onvoorziene uitgaven voor de begroting 2023 vast te stellen op € 45.000,
3. de financiële begroting 2023 vast te stellen en daarmee:
    a. het overzicht van lasten en baten en de toelichting per opgave;
    b. de uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente, inclusief de toelichting daarop;
    c. de onderbouwing van de reserves en de voorzieningen voor de jaren 2023 tot en met 2026;
4. De voor 2023 per opgave opgenomen investeringskredieten beschikbaar te stellen;
5. In te stemmen met de in paragraaf A “lokale heffingen” voorgestelde tariefwijzigingen bij de gemeentelijke belastingen en heffingen;
6. In te stemmen met de (financiële) kaders voor de begrotingen van de verbonden partijen;
7. De voordelige begrotingssaldi van de jaren 2023 tot en met 2026, respectievelijk € 1.082.000, € 1.202.000, € 2.150.000 en € 272.000 vooralsnog toe te voegen aan de Vrije Algemene reserve.
8. De looptijd en werkingsduur van het meerjarenonderhoudsplan VGRP+ (Riolering) te verlengen tot en met 31-12-2023.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 10 november 2022,

Geertruidenberg,

de raad voornoemd,

de griffier, de voorzitter,

drs. K.M.C. Millenaar-Rammelaere M. Witte